

گزارش سمینار مشورتی آموزش محیط شناسی

از طرف مرکز هماهنگی مطالعات محیط زیست دانشگاه تهران
سمینار مشورتی آموزش محیط شناسی بمنظور شور و تبادل نظر در
مورد آموزش علوم محیطی در سطوح همگانی و تخصصی با شرکت
نمایندگان دانشگاهها ، موسسات آموزش عالی ، وزارتخانه ها و
سازمان های اجرائی دست اندر کار مسائل محیط زیست در روزهای
۱۹ و ۲۰ اسفند ماه ۲۵۳۴ در باشگاه دانشگاه تهران تشکیل گردید .
سمینار با بیانات جناب آقای دکتر هوشنگ نهاوندی رئیس
وقت دانشگاه تهران افتتاح گردید . ایشان ضمن تاکید ضرورت و اهمیت
آموزش محیط شناسی در کلیه سطوح پیشنهاد نمودند که ضمن
تطبیق این امر با نیازمندیهای کشور در مورد دو موضوع (۱) نحوه
شناخت و تدریس مسائل مربوط به محیط زیست و (۲) درجات علمی
تخصص که در این زمینه بایستی ایجاد گردد ، در سمینار شور
و اتخاذ تصمیم بعمل آید .
سپس سمینار وارد دستور شد و در چهار جلسه مجزا موضوع های
زیر مورد بررسی و شور قرار گرفت :

۱ - ضرورت آموزش محیط شناسی .

عموم شرکت کنندگان لزوم تدریس محیط شناسی را در سطح دانشگاه و برخی نیز در سطح دبیرستان بصورت دروس جداگانه مورد تأیید قرار دادند لکن بر تنگناهای اداری که بر سر راه پیاده کردن طرح آموزش محیط شناسی وجود دارد ، تکیه کردند و برگزاری سمینار را وسیله عبور از تنگناهای مزبور تشخیص دادند . شرکت کنندگان در مورد نحوه های مختلف اجرای طرح های تدریس محیط شناسی از لحاظ اداری و آموزشی ، مراحل زمانی ، برنامه تقویمی و اشکالات تدریس اظهار نظر کردند ولی نظریه کلی شرکت کنندگان بر این قرار گرفت که هر قدر مشکلات و مسائل پیچیده باشد بایستی نسبت به برطرف کردن آنها همت گماشت و دروس محیط شناسی را در سطوح مختلف ایجاد نمود .

۲ - ایجاد درس محیط شناسی همگانی در دوره های لیسانس :

در این جلسه پس از شور و تبادل نظر در مورد برقراری درس محیط شناسی همگانی عموم شرکت کنندگان تمایل خود را به برقراری این درس ابراز نمودند و نحوه های اجراء را به شرح زیر بررسی کردند .

۱ - ۲ - مسئله تک استادی یا چند استادی :

در این مورد که درس همگانی محیط شناسی بصورت تک استادی یا چند استادی تدریس شود دو نظریه ابراز گردید . برخی اظهار نظر کردند که چون اغلب استادان محیط شناس دانشگاه های ایران تجربه قبلی درباره تدریس درس محیط شناسی جامع نداشته اند ، در ابتدا درس محیط شناسی همگانی باید بصورت چند استادی

اداره شود . لکن برخی دیگر از شرکت کنندگان ابراز عقیده کردند که درس مزبور باید جامع نگرانه تدریس شود زیرا وجود یک استاد همه سونگر بهتر از چند استاد یک سونگر است .

پس از بحث های موافق و مخالف ، نظر کلی بر این قرار گرفت که در هر دانشگاه با توجه به امکانات موجود درس محیط شناسی همگانی بصورت تک استادی یا چند استادی تدریس گردد .

۲ - ۲ - محتوی برنامه و نحوه انتخاب درس :

در مورد محتوی درس ، نظر عمومی بر این بود که درس بایستی مسائل محیطی موجود را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد و در مورد راه حل ها و جلوگیری از عوامل زیان آور محیطی اطلاعات جامعی به دانشجو بدهد . همچنین درس بایستی شامل کلیه اجزاء از محیط جغرافیائی تا محیط جامعه های زیستی و محیط انسانی و تکنو سفر و نوئوسفر باشد و در آن مسائل اجتماعی و فرهنگی نیز بحث شود .

درباره ساعات درس موافقت گردید که مرجحاً " درس سه واحد نظری به صورت دو جلسه یک ساعت و نیمه در هفته تدریس و از گردش های علمی نیز به صورت کمک آموزشی استفاده شود تا دانشجویان حتی المقدور با مسائل قابل لمس محیطی آشنا گردند .

در مورد اینکه درس بصورت همگانی یا آزاد باشد اکثراً معتقد بودند که در چند سال اول ارائه درس بهتر است انتخاب آن بصورت اختیاری و آزاد باشد تا دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی آمادگی کامل حاصل نمایند و پس از آن با ورزیده شدن استادان بصورت اجباری در آید .

کمیته ای به عضویت پنج نفر از دانشگاه های آذربادگان و اصفهان و تهران از طرف سمینار برگزیده و مامور تهیه و ارائه اثر نوئوس مباحث درس محیط شناسی با استفاده از پیشنهادهای واصل شدند .

۲-۳- تهیه کتاب

در مورد تهیه کتاب همگی معتقد بودند که یک کتاب محیط شناسی عمومی به وسیله استادان جامع الاطراف تهیه شود و تخلیه استادان درس محیط شناسی همگانی همان متن راملاک تدریس قرار دهند. نماینده سازمان حفاظت محیط زیست نسبت به چاپ کتاب مزبور اظهار اشتیاق کردند.

۲- ایجاد دوره‌های تخصصی محیط شناسی فوق لیسانس

در این جلسه ابتداءً دو طرح پیشنهادی مرکز هماهنگی مطالعات محیط زیست برای ایجاد دوره فوق لیسانس در رشته‌های مهندسی محیط و برنامه ریزی محیط به سمینار ارائه شد. سمینار پس از بحث و مشاوره تأیید نمود که پرورش کارشناسان محیطی با توجه به نیازهای آینده کشور بایستی صورت پذیرد و از اولویت‌های خاص برخوردار باشد. چون تدوین برنامه دوره‌های فوق لیسانس باید با توجه به کلیه جوانب کار از لحاظ موضوع‌های درسی انجام گردد، یک کمیته هشت نفری برای بررسی برنامه و ارائه پیشنهادهایی بر مبنای برنامه‌ای که مرکز هماهنگی مطالعات محیط زیست دانشگاه تهران ارائه داده است و دیگر شرکت‌کنندگان ارائه خواهند داد، برگزیده و مامور شدند.

۴- شیوه‌های اداری ایجاد درس همگانی محیط شناسی

شرکت‌کنندگان در سمینار نسبت به پنج مفهوم اصلی اظهار نظر قطعی کردند، از این قرار:

۱- هر نوع فعالیت آموزشی منجر به درجه تخصص

لیسانس یا فوق لیسانس محیط شناسی، هر نوع تدریس محیط شناسی همگانی نباید بایک دانشکده یا یک گروه آموزشی پیوستگی مطلق داشته باشد بلکه برای تضمین جامعیت درس، رهایی از تعلق مزبور الزامی است.

۲- صلاح نیست مرکز هماهنگی مطالعات محیط زیست دانشگاه به یک مرکز آموزشی تبدیل شود بلکه بایستی همواره نقش ارائه دهنده فکر و ارشاد را حفظ کند.

۳- مسئولیت امضاء و صدور دیپلم فارغ التحصیلان رشته‌های فوق لیسانس مهندسی محیط و برنامه ریزی محیط نباید به یک گروه آموزشی یا دانشکده خاص سپرده شود بلکه، فعلاً از مقام ریاست یا معاونت آموزشی دانشگاه تقاضا شود. که این مسئولیت را بعهده گیرند.

۴- با استفاده از بند ج ماده ۳ اساسنامه مرکز هماهنگی مطالعات محیط زیست فعلاً "شورای علمی مرکز امر ثبت نام و انتخاب واحد و هدایت دانشجو را بر عهده گیرد. رئیس شورای مزبور معاون آموزشی و پژوهشی دانشگاه و رئیس کمیته پذیرش و ثبت نام و ارشاد دانشجو نیز معاون آموزشی و پژوهشی دانشگاه باشد.

۵- کلیه برنامه‌های آموزشی و طرح‌های پژوهشی که به دنبال برنامه‌های آموزشی می‌آید و همچنین تهیه مواد درسی و انتخاب واحد و تعیین موضوع رساله‌ها بمنظور جلوگیری از دوباره کاری با مرکز هماهنگی مطالعات محیط زیست باشد.

